

VOLILNA BORBA ZA VLADNE SLUŽBE V TEKU

"NEHVALEŽNI" PLUTOKRATI RUJEJO PROTI ROOSEVELTU

**Predsednik pred zvezno zbornico v vlogi
kritika proti "sebičnim nasprotnikom"**

**Zagotavlja, da pojde "new deal" dalje po svoji
določeni poti. — Stare obljube spet obnovljene**

PREDSIEDNIK Roosevelt je v svojem govoru ob priložnosti otvoritve kongresa dne 3. januarja očital svojim kritikom v republikanski stranki nehvaležnost, češ, t. 1933 ste me klicali na pomoč, zdaj pa, ko so vaša bogastva spet zavarovana pred polomi, ste dvignili vik in krik o vladnem tiranstvu, o vladnih potroških in o vladnem sabotiranju businessa, ki mu ovira pot v okrevanje.

Predsednik ima za kritiziranje kapitalistov in bankirjev, ki se zdaj pod znamko republikanske stranke bore proti njemu, veliko vzroka. Kajti, dočim je dobivalo ljudstvo drobtine, je velebusiness prejel sebi v pomoč direktno in indirektno stotine milijonov. Ne samo to — ampak velebusiness se togoti tudi zaradi drobtin, ki so jih dobili brezposelni delavci in farmerji, češ, da je to razsipanje denarja in da tira vlada deželo v bankrot raditega.

Naravno, da je vsa reakcija vesela, ker ji tudi vrhovno sodišče s svojimi razveljavljenji neljubih postav pomaga "brzdati" Rooseveltovo administracijo.

Vselej ob otvoritvi kongresa ima predsednik po določbah ustave nalogo poročati poslanecem in senatorjem na skupni seji o stanju zvezne Unije. Republikanci, ki so organizirali proti "new dealu" resen boj, trdijo, da je predsednik izbral to ustavno pravico in namesto da bi poročal o položaju v Zed. državah, je imel naveden kampanjski govor v prid svoje ponovne izvolitve. Namesto da bi bil govoril podnevu, je hotel sejo zvečer, da so njegov govor

Napori za razredno delavsko vzgojo v Jugoslaviji

Pred postankom diktatur je imelo delavsko gibanje v Jugoslaviji že dokaj dobro razvito prosvetno gibanje — v prvi vrsti predavanja, učne tečaje in po svobodno udeleževanje delavskih organizacij, kar je za delavce šola že sama na sebi. Zgradilo si je kulturna društva ter druge ustanove, ki so mu bile v ponos. Diktatura je prvo čisto odpravila, kulturnim društvu pa je nametala toliko ovir, da so bila vedno izpostavljeni nevarnosti razpusta. To se je na primer dogodilo vzorni Delavski kulturni zvezi Svobodi, ki ne sme več posloovati.

Socialisti v Beogradu spet poskušajo z delavskimi učnimi tečaji. Da-li bodo od vlade tolerirani, je vprašanje. Ta njihova šola je povsem nedolžna, torej "državi" prav nič nevarna, kar je razvidno iz sledečih predmetov:

1. Tečaj za funkcionarje delavskih organizacij (unij), ki ima namen, da se jih uri v organizacijskem delu.
 2. Tečaj za mladino, ki želi osnovno znanje v splošni izobrazbi višje stopnje.
 3. Vajeniški tečaj za vajence in mlade pomočnike, ki so člani delavskih organizacij (unij). Tečaj je napolzabavnega značaja.
- Vzgoja na teh tečajih se vrši na podlagi pozitivnega znanja in materialističnega pojmovanja sveta in življenja. Centrala za delavsko izobrazbo (s sedežem v Beogradu) opravlja s tem najvažnejšo nalogo v delavskem gibanju, ker ustvarja trdne temelje gibanju.

To kopiramo po delavskem listu, ki izhaja v Jugoslaviji. Delavsko šolo imajo, toda bog-nedaj, da bi v nji kdo predaval o političnem položaju, o fašizmu, o sovjetski Uniji itd. Sicer si učenci in učitelji pomagajo, da pod nedoločno označenimi predmeti lahko govorijo marsikaj, ampak lahko je zraven špijon. Ta tajno sporoči pristojnemu oddelku vlade, kako je opravil svoj posel. V korist ohranitve svoje službe dela iz komarja slona, češ, poglejte, kako koristen sem "državi" s svojo budnostjo! Pa pridejo dekreti: Vaša organizacija je razpuščena, ker se ukvarjate s politiko, četudi v svojih pravih pravite, da ste nepolitična ustanova.

Tako se je glasil dekret za razpust Delavske kulturne zveze Svobode in ukaz za razpust Zveze delavskih žen in deklet. Kadar kak poročevalec vna njega delavskega tiska pobara

MNENJA O IZJAVI ODBORA J. S. Z.

Izjava odbora JSZ s ozirom na notranje spore v soc. stranki, so pričeli v prevodu glasilo italijanske socialistične federacije, dnevnik finske federacije, židovski dnevnik "Forward", tednik New Leader, komentirali pa so jo češko socialistično glasilo Spravedlnost, ki z njo istotako popolnoma soglasi in več drugih delavskih listov. Dalje izraža popolno soglasje s njo William Plampin, tajnik soc. stranke v Texasu, W. N. Reiva, tajnik finske soc. federacije, ki je največja v soc. stranki, češka soc. federacija, Devere Allen, avtor sedanje načelne deklaracije soc. stranke, kateri pravi, da je krivda na obeh straneh, dasi so njegove simpatije na strani militantov, J. F. Higgins, tajnik soc. stranke v West Virginiji, ki žestita JSZ k njeni časi primerni izjavi, Alfred Baker Lewis, tajnik soc. stranke novoangelskega distrikta, ki pravi, da ni podpornik "militantov", a po njegovem mnenju je vendar treba priznati, da je "stara garda" newyorškega razkola veliko kriva, Herbert M. Merrill, tajnik soc. stranke v New Yorku ("stara garda") in več drugih.

JSZ hoče edinstveno, močno, konstruktivno, ne pa sanjsko, frazarsko delavsko gibanje. To njeno izjavo odobravajo vsi, od katerih smo prejeli odgovore do ponedeljka. Priročena je v tej številki na 6. strani.

Italijanski diktator preti kritikom s silo

**Poldrug milijon dol.
v kampanjskem fondu
dem. in rep. stranke**

V pripravah za letošnjo volilno kampanjo je zbrala demokratska stranka v preteklem letu \$519,145, republikanska stranka \$407,454, in Liberty League, katera podpira reakcionarne kandidate obeh strank \$483,175, ali skupaj vse tri skupine blizu poldrug milijon dolarjev.

Največje vsote bodo zbrale šele v teh mesecih. Obe omenjeni stranki in Liberty liga so za ohranitev in obrambo kapitalizma, zato je naravno, da mu vse tri služijo. Mnogi kapitalisti prispevajo obema strankama, da se ne zamerijo politikom ene ali druge.

Vsi milijoni, ki jih trošijo kapitalistične stranke v volilnih kampanjah, so izprežani iz delavcev, čeprav se delavci večinoma tega ne zavedajo.

"Krščanstvo" in židje

V Kielcach na Poljskem so v antisemitskem izgredu udri nekateri krščanski podivjanci v trgovino žida, katerega ni bilo doma. Zato so mučili njegovo ženo in otroke. Ko se je žid vrnil iz sosedne vasi, kjer je pri kmetih kupoval pridelke, se mu je mudil grozovit prizor. Žena in vsi trije otroci so bili umorjeni. Dvema otrokoma so v pobeleslosti odrezali roke. Trgovcu se je vsled tuge nad izgubo družine omračil um. Ob last je objavila vesti preiskavo. Varšavski listi poročajo, da se izgrede proti židom na Poljskem množe, posebno še v ukrajinskem delu.

Mussolinijev junaški (?) "žlahtnik"

Mussolinijevi vojaški letalci so nedavno bombardirali v Etiopiji tudi postajo švedskega Rdečega križa in pobili 8 švedskih nameštencev in okrog 80 Etiopcev, ki so stregli ranjenim rojakom. Mussolini tisti napad opravičuje s trditvijo, da se Etiopci skrivajo pred italijanskimi aeroplani v bolnišnice Rdečega križa, in v drugič, da so Etiopci oglabili dva italijanska letalca, ki sta se morala vsled obstreljenih letal spustiti na tla na sovražnem ozemlju. Na sliki je Mussolinijev zet grof Ciano, ki se ponaša, da je pobil že stotine Etiopcev (vključivši žene in otroke), na katere je siral bombe, ognjene jezike in plin.

Pregled posledic sporov v newyorški soc. stranki

**Eksekutiva JSZ proti razkolom. — Dve "stranki"
v New Yorku. — Strankin glavni odbor na svoji
prošli seji ni priznal nobene sporne struje**

Tednik Socialist Call poroča, da je bilo na konferenci v mestu Utica zastopanih 21 socialističnih krajevnih organizacij, ki poslujejo v državi New York. Isti vir trdi, da so se vsi udeleženci, razen štirih, izrekli za ustanovitev nove socialistične stranke v New Yorku, ker je staro vodstvo avtokratično in militantom na vsi črti sovražno. Tako je razdvoj v New Yorku popoln. Konferenca v Utici je izvolila nov odbor za državno organizacijo in proglasila prej omenjeni list za svoje glasilo. Norman Thomas, ki je eden vodij te frakcije, je izjavil, da je le ona vredna priznanja eksekutive soc. stranke, kajti "stara garda" ga vsled svojega kvarnega ponašanja več ne zasluži.

New Leader, glasilo "stare garde", naobratno zatrjuje, da je večina članstva v newyorški državi z njo in navaja številke članstva posameznih lokalov in pa izid glasovanja. Napada Thomasa, češ, da je svoje odlično mesto in ugled izrabil za demoraliziranje, ne pa za graditev stranke. Sploh se ta kavs vrši veliko okrog Thomasove osebe. Stara garda trdi, da je Thomasu ona priborila ugled, katerega je v tem boju uporabil v prid protivne struje. Če ne bi militanti imeli Thomasa, pravijo "stargardisti" v New Yorku, bi bili brez pomena in edinstvu soc. stranke prav nič nevarni. Eden izmed njih je dejal (kakor poroča N. Leader): "Norman Thomas JE socialistična stranka, pa če je nam ljubo ali ne." S tem je menda hotel reči, da je njegov ugled večji in njegova beseda bolj upoštevana, kakor pa izjave stranke kot take.

DESPERATNI MORILNI POLETI IL DUCEJEVIH KLAVCEV V ETIOPIJI

**Brutalni napad na bolnišnice Rdečega križa. —
Brema pomanjkanja v Italiji čezdalje težje**

ITALJIJI gre čezdalje težje, bodisi doma ali v Afriki. Sankcije, kakorkoli so nepopolne, učinkujejo. Dasi je Mussolinijeva propaganda sfanatizirala velik del prebivalstva in četudi je kritika proti vladi absolutno zabranjena, se vesti o naraščajoči nezadovoljnosti v Italiji širijo. Vojaki, ki jih silijo v Afriko, se upirajo, ker vedo, da vroče afriške puščave niso pikniški vrt. Glasovi, da bi bilo treba il duceja nadomestiti z novim poglavarjem vlade, ki bi dobil naklonjenost Anglije, se množe. Vedno več ljudi v Italiji uvideva, da je bila ekspedicija v Afriko blazno početje in da bo Italija koncem konca izgubila neglede kako konča njena vojna v Etiopiji. Vlada je ljudstvu vzela že vse prihranke, ki so jih morali dati za njene vojne bonde, vzela mu je zlatnine in druge kovine, toda vojna žre naprej in naprej — in kje naj vlada jemlje? Bankrot državnih financ je nezogiben.

Mussolini čuti, da se mu majoje tla, pa je prošli teden pozval prebivalstvo pred zvočnike in mu ponovil svoj govor, ki ga je imel po umoru socialističnega voditelja Matteottija. Takrat je ta fašistični zločin opravičil z izjavo, da pozna fašizem proti tistim, s katerimi ne more biti soglasja, edino le silo. Sedanjim kritikom na dvoru in drugje v Italiji je bil to jasen migljaj, da če ne bodo močali, se jim lahko pripeti isto kakor Matteottiju in tisočim drugim takratnim opozicionalcem režima ricinovega olja.

Mussolinijeva propaganda ima težave tudi v opravičevanju svojih neuspehov v Afriki. Italijanske armade več ne prodirajo, pač pa so se morale na raznih krajih celo umakniti. Maršal Bodoglio je baje sporočil v Rim, da potrebuje spočitih vojakov, kajti sedanji so v Afriki že od 5 do 10 mesecev in utrujeni ter izčrpani vsled življenja na fronti. Na čete domačinov iz italijanske Somalije in Eritreje pa se ni zanesti, ker so že v mnogih slučajih šle v sovražni (etiopski) tabor.

Italija skuša s svojimi agenti podkupiti čimveč glavarjev v Selassievem cesarstvu, toda dozdej si je pridobila za visok denar samo dva.

Zaradi vojnih neuspehov postaja italijansko poveljstvo v Afriki čezdalje bolj brutalno. Ker ne more naprej z vojniki, terorizira domačine z bombardiranjem iz zraka. Prošli teden so italijanski vojaški letalci bombardirali tudi bolnišnico švedskega Rdečega križa in ubili enega švedskega zdravnika, mnogo strežnikov in ranjencev. Italijanska vlada je ta čin opravičevala s trditvijo, da Etiopci razobešajo že na vsaki kolibi znak Rdečega križa, da se bi oteili italijanskim bombam, zato letalci ne morejo razlikovati kaj je bolnišnica in kaj samo prevara. Končno se je pod pritiskom protestov in javnega mnenja vlada v Rimu premislila in izjavila, da bombni napad na bolnišnico švedskega Rdečega križa obžaluje, ob enem pa je posvarila (Nadaljevanje na 3. strani.)

D. W. HOAN PONOVO KANDIDAT ZA ŽUPANA MILWAUSKEGA MESTA

Daniel W. Hoan, dolgoletni župan mesta Milwaukee, je ponovno kandidat svoje stranke v ta urad. Vsled svojega vestnega, poštenega delovanja v županskem uradu, si je pridobil sloves po vseh Zed. državah. To priznanje mu je dala tudi konferenca ameriških županov, ki ga je predlanskem izvolila za svojega predsednika. Dasi bodo privatni interesi v Milwaukeeju in pa inspiranti za županski mandat v newyorški svoji moči, da Hoana porazijo, kakor v vsaki prejšnji kampanji, je gotovo, da mu bo ljudstvo spet izreklo zaupanje s ponovno izvolitvijo.

Občinske volitve v Milwaukeeju se vrše po nestrankarskem sistemu. Vsi kandidati za župana so v eni rubriki. Dva, ki dobita pri primarnih volitvah največ glasov, gresta na končne volitve. Enako pravilo velja za kandidate v vse druge mestne urade in v mestni svet.

Soc. kandidat za mestnega prvniaka je ponovno Max Rasikin, ki ima ta urad tudi v sedanji administraciji. Lista drugih socialističnih kandidatov je zdaj na referendumu članstva soc. stranke v Milwaukeeju. To glasovanje se konča 16. januarja, potem pa se prične volilna agitacija na celi črti.

V TEJ ŠTEVILKI

- Izjava eksekutive JSZ, tičoča se odnošajev med strukami v soc. stranki, je objavljena na 6. strani.
- Ali obstoji možnost, da bo komunistična stranka in dorsirala socialističnega kandidata v letošnjih predsedniških volitvah? Citajte članek na 2. strani.
- Provizični dnevni red XI. zbora JSZ je na 5. strani.
- Poročilo o razdvoju v newyorški soc. stranki in o sklepu eksekutive, ki je zborovala v Philadelphiji, je na prvi strani.
- Poleg teh je v tej številki mnogo drugih poročil, član- kov in dopisov v slovenskem in angleškem delu.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE. NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$9.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zalta. Business Manager..... Charles Pogorelec. Assistant Business Manager..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$9.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

Kaj store komunisti v letošnji volilni kampanji?

Komunistična stranka, ki je deležna v ameriškem časopisju že vsa leta nič koliko zastojne reklame, kakor da je res sila, ki lahko neke noči izvrši revolucijo, ima z ozirom na predsedniške volitve v tem letu še celo mnogo bolj težaven položaj kakor socialistična stranka.

Wm. Z. Foster, ki je bil zadnjič spet komunistični kandidat za predsednika Zed. držav, se ni obnesel, četudi so komunisti organizirali zanj res močno agitacijo.

Ali bodo ameriški komunisti vzlic neuspehom tudi letos posegli v predsedniško kampanjo s svojimi kandidati? Kajti volilna bitka stane in komunisti so v nji pred štirimi leti veliko potrošili.

Mnogi, ki imajo upogled v njihovo notranje delovanje, dvomijo, da to store tudi letos. Razloga sta v glavnem dva. Prvi je, da je komunistična stranka v Zed. državah danes moralno šibkejša, kakor pred štirimi leti.

Kaj niti stori, da bo zanj najboljša? S tem vprašanjem se njeni vodje resno ukvarjajo. Ali naj indorsirajo Normana Thomasa, ako ga socialistična stranka letos spet nominira za svojega predsedniškega kandidata?

Danes pa ga v svojih govorih in tudi v svojih časopisih nazivajo že "sodrug"! V New Yorku so dali komunisti tečniku Socialist Call priliko, da je na račun njihove reklame za debato med Thomasom in Browderjem napravil par tisočakov prebitka in sklenili so nadaljni dogovor za ponavljanje debate med njima kjerkoli je to mogoče aranžirati.

Debate med njima niso sovražnega značaja, kakor so bile dokler je bil komunistom vsak socialist že sam po sebi lump, izdajalec, socialfašist itd. Te debate imajo značaj sprijaznjevanja med obema strankama in Browder v svojih govorih povdarja v prvi vrsti načelo enotne fronte in boj zoper fašizem.

Pred prihodom Hitlerja na krmilo Nemčije so komunisti trdili, da je fašizem le neizogibna stopnja razvoja v propadanju kapitalizma. Demokraciji — buržvazni ali kakršnikoli — so se rogali. Danes pravijo, da so se v njeno obrambo pripravljene združiti s komurkoli.

Ako se komunistična stranka res odloči, da indorsira Thomasa, kateremu dela v svojem časopisju precejšnje poklone, bo to storila z glasno gesto enotne fronte.

Za socialiste bi bilo pametno, da to možno poglavje že sedaj prevdarijo. Ako bodo v omenjenem slučaju vsi, ki so bili zadnjič za Fosterja, glasovali za socialiste — kar se NE BO ZGODILO, pridobi naša stranka le dobrih 100,000 glasov. V tej deželi je to malenkost. Komunistična stranka se bi s takim indorsiranjem otrešla ogromnega dela — zbiranja podpisov na nominacijske peticije in pa gmočnega bremena. Vse, kar bi dala v korist enotne fronte, je indorsiranje. Naloga spraviti naše kandidate na glasovnico bi ostala nam, prav tako financiranje kampanje.

Komunisti, ki na volilnih mestih odločujejo o svoji stranki, niso vsi za indorsiranje socialističnih kandidatov, dasi nimajo v nadomestilo za komunistično stranko nobenega boljšega predloga. Tudi socialisti niso vsi navdušeni za tako pomoč, kajti prinesla jim ne bo ne podpisov, ne kampanjskega sklada, in ne veliko glasov, ampak le napade, katere bodo morali tudi za komuniste največ sami odbijati.

Tak je približno danes položaj "enotne fronte" med komunisti in socialisti v Zed. državah. Možno je, da se v naslednjih tednih še marsikaj spremeni in da se obe stranki podasta v boj skupno, s skupno odgovornostjo. Ampak ta možnost je šibka. Dejstvo danes je le, da sta zaradi poostrenih volilnih zakonov in vsled slabih stikov z maso delavskega ljudstva obe, kar se priprav za volilno kampanjo tiče, skoro enako v zagati.

Minister Hjalmar Schacht, ki ima nad nemškimi financami diktatorsko moč, pravi v svoji statistiki, da je bilo lani samo 45,000 Nemcev, ki so imeli \$8,000 ali več dohodkov vsaki. S temi številkami dokazuje tujim upnikom, čemu Nemčija ni v stanju, da jim plača svoje obveznosti.

Toda kaj pa obljube nacijev, kako bo vse rožnato, čim oni prevzamejo vlado?

KDO POVZROČA VOJNE IN ČEMU? KDO JE POGNAL V KLANJE ZED. DRŽAVE?

V zveznem kongresu je nekaj poslancev, ki so za resnično nevtralnost te dežele v bodočih konfliktnih bodih v Evropi ali kjerkoli. Zavedajo se, da vojne nastajajo radi gotovih vzrokov in na podlagi tega dognanja skušajo ubraniti Zed. države pred bodočimi vojnimi zapletljaji.

Zavezniki propadejo, izgube ameriški vlagatelji. Zed. države pa lahko odločijo izid vojne v prav kratkem času. Na sliki na vrhu, z leve na desno, je sedanji zvezni senator iz Californije W. G. McAdoo, ki se je takrat poročil s hčerjo predsednika Wilsona. Predlanskem sta se ločila. McAdoo je bil eden rajmogočnejših članov Wilsonovega kabineta.

Ivan Toplikar:

FRIDERIK ENGELS

(Nadaljevanje)

Evropa je bila torej rešena "rdeče nevarnosti", še več: doseglja ni niti meščanske demokracije. Vendar se pa tok zgodovine ni dal zaustaviti. Cesar ni dosegla revolucija l. 1848, to so polagoma dosegle naraščajoče produktivne sile, ki so izpodkopavale fevdalizmu tla.

dobiti vodstvo evropskega delavskega gibanja v svoje roke, deloma pa s tem, da sta skušala tudi s članki na to grbanje v svojem smislu vplivati. Zmagovita reakcija pa je začela sedaj trgati vse vezi, ki so ju vezale na to gibanje, ki je po revoluciji itak plahnelo. Ko sta prišla v London, sta sicer upala, da bo drugače, toda že usoda londonskega "Novega renškega časnika", ki je moral prenehati izhajati, ju je počela obratnem. Edino s Komunistično zvezo sta imela sedaj že vezi, a tudi ta ni več dolgo živele.

Ko je prišel Engels v London, so bili časi liberaine ere v Evropi še daleč, povsod je triumfalna reakcija — in v to situacijo se je bilo treba živjeti. V London ni prišel brez iluzij; ko pa so bili odkriti bogati zakladi kalifornijskega zlata, je vedel, da se je čas revolucije za dolgo dobo odmaknil. Zato si je bilo treba nekako urediti življenje in prav v tem se nam pokaže Engels' kot človek in prijatelj v najlepši luči. Poznal je dobro zle posledice emigracije na človeka, obenem pa je tudi vedel, da je Marx s svojo ženo sredi v domačem gospodinjstvu slab gospodar. In prav Marx je hotel rešiti materialnih skrbi, da bi se lahko decela posvetil znanstvenemu delu. Zato je odšel Engels novembra 1850 kot zastopnik svoje familije v kontor tovarne Ermen v Manchester in je z dohodki iz te svoje službe preživljal vsa Marxova družina. Pisma, ki sta si jih oba prijatelja pisala, so polna denarnih vprašanj. Če bi po pismih izračunali celotni znesek, ki ga je Engels odstopil v tem času Marxu, bi videli, da znaša celo premoženje. Sam je moral živeti zato precej skromno in si je najel tudi ceneno stanovanje. Le kadar je prišel v Anglijo oče, s katerim se je vsaj na zunaj zopet izmiril, si je najel za nekaj časa boljše stanovanje.

Oba sta bila torej decela osamljena: skrbeti jima ni bilo treba za nobeno stranko več, posvečala sta se samo znanosti. Hranila sta se za bodočnost, ki sta bila o njej prepričana, da bo njuna. Pričakovala sta, da bo gibanje oživelo ob prihodnji krizi, upala sta, da bo tedaj vzvalovala Evropa v novi revoluciji; pri tem še nista vedela, da je bila revolucija l. 1848. zdajnja, ki ni nastala po izgubljeni vojni. — Ta samota je imela kajpak za oba tudi zle posledice, tem bolj, ker sta bila rojena ne zanje, nego za vodstvo gibanj, ki preobrazujejo svet. Dogodki med londonskimi emigranti so zlasti še Marxu napravili za cinika, pa tudi Engels, ki je bil temperamentnejši od njega, je rad žalil ljudi, ki so se mu skušali približati. Ob nista čutila nikakega nagnjenja do popularnosti in sta ljudi, ki so se sicer smatrali za socialiste, ki pa niso sledili njunim znanstvenim dogmanjem, obkladala s priimki iz živalskega sveta. To njuno nasprotovanje vsem in vsakomur je mnogo pripomoglo, da jima mnogi prav radi njune izoliranosti niso sledili. Da pa nista oba v tem ozračju propadla, ju je rešila samo vera v bodočnost.

V Manchestru se je Engels prav težko zvil. Bil je sicer zadovoljen, da se je rešil preklati med londonskimi emigranti, močno pa je pogrešal Marxa, s katerim si je redno dopisoval in v pismih izmenjaval z njim misli. V Manchestru se je zopet tesneje oklenil svoje družice Mary, ki jo je imel prav rad. Pri njej se je ob večerih odpočival od dela v konturni in od znanstvene študije. Zabave je iskal še v dobrem vinu, razen tega pa je gojil sabljaški in plavalni šport. Vkljub temu pa je l. 1857 resneje obolel in je iskal zdravlja na morju. Značilno je, da se je Marx, hoteč pomagati prijatelju pri zdravljenju, poglobil v medicinski študij, ker ni zaupal zdravnikom.

(Dalje prihodnjič.)

"Naprej" v Clevelandu vabi na zabavo

Cleveland, O. — V "metropoli" je bilo dolgo časa tega ustanovljeno društvo, ki se je nazvalo "Naprej". Ustanovitelji, ki so si zamislili to ime, so bili prežeti z idejami, ki so vse stremele "naprej". Bile so tako močne, da je "Naprej" št. 5 SNPJ postalo največje društvo SNPJ in tudi eno najnaprednejših, četudi so se zbirali v njegovih vrstah ljudje vsakovrstnih nazorov. Toda delavska ideologija je v njemu zmagala skoro v vsakem načelnem vprašanju.

Pravzaprav ni treba za kakšno vabilo na "Naprejevo" veselo nobenega posebnega uvoda, kajti "dobro blago se samo hvali".

Torej, da povemo kolikor mogoče na kratko: "Naprej" priredi veliko veselico v soboto 11. januarja v Slov. nar. domu na St. Clair ave. Naš novi znameniti prizidek bo tudi porabljen v ta namen — torej bo veselja in zabave na koše in na vatle, po kakršni meri ga bo kdo hotel.

Kaj bomo servirali? Same božje dobrote: "Čiken paprikaš" s "knedeln", gulaš z rižoto, roastbeef z zeljem, sendviče raznih vrst, "kumarce", domače pripravljene hren itd. In kajpada, prvovrstno pijačo. — Igral bo za stare in mlade izborni naš orkester "Bled", v katerem so dobro zastopani tudi člani SNPJ.

Naj bo tu še omenjeno, da je "Naprej" že leta in leta v Prosvetni matici in da ostane v nji tudi v prihodnje. Torej ravnajmo se tudi v tem oziru po našem starem pravilu — "svotji k svojim!" — Poročevalc.

Veliko zanimanja za Thomasovo-Browderjevo debato 13. januarja

Chicago, Ill. — Iz urada soc. stranke čikaškega okraja so že zadnji teden poročali, da je za debato med Thomasom in Browderjem bilo razprodanih že nad polovico vstopnic. Predmet, o katerem bosta debatirala, je, katera pot je boljša za ameriško delavstvo, socialistična ali komunistična?

Debata se bo vršila v Ashland auditoriju na Ashland Blvd. in Van Buren St. v ponedeljek 13. januarja pod avspicijo socialistične stranke. Prične se ob 7.30.

Vstopnice so po 40c, rezervirani sedeži pa po 75c in \$1.

Kupite si vstopnice v prodajni. Dobite jih v uradu Proletarca. — P. O.

Iz urada SPD

Moon Run, Pa. — Slovensko podporno društvo v Moon Runu naznanja svojemu članstvu, da je preminul naš zvesti član in brat Martin Kokal v Cheswicku, Pa. Povožil ga je avto na božični dan okrog 7. zvečer. Umrl je par ur pozneje, ne da se bi zavedel. Zapušča vdovo s štirimi nedoraslimi otroki in brata v Libraryju. Naše društvo jim izreka globoko sočutje. Jacob Skerl, bivši tajnik.

tem in onem

Legenda o napadih na principe

Kdor pravi, da ni nihče na ESL konferenci napadal delavskih, oziroma takozvanih "jednotnih principov", pove samo pol resnice.

Naravno, da ne bo šel noben "Lindy" pred ta ali oni zbor in dejal: "Jaz sem proti delavski politični akciji, zoper unije in proti bojem za izboljšanje življenjskih razmer v korist delavskega razreda." Niti ne bo dejal: "Proč z rdečkarji, hura demokraciji (ali republikanci)!"

Noben kapitalistični politik ne pride pred množico z napadi na delavske razrede. Vsak na en ali drug način rohani zoper Wall Street. Niti eden ne pravi: "Jaz sem služabnik privatnih interesov. Placujejo me, pa je naravno, da moram v zbornici delati zanje namesto za volilec, ki so mi dali poslanski mandat."

Ne, noben "politišn" ne rabi takega jezika. Vsakdo zatruje, da je le za ljudstvo, edino za ljudstvo in samo za ljudstvo. Vsi znižujejo davke (v volilnih kampanjah), vsi so proti izkoriščanju (kadar se jim gre za glasove izkoriščanih), vsi prete graftarjem in krukrom.

Father Coughlin govori proti rdečkarstvu in opozarja na "komunistično nevarnost", dasi je v tej deželi sploh ni. Toda on ne pravi: "Doli s komunisti, dvignimo Wall Street še bolj na višek moči!" On je za "socialno pravičnost", on rohani proti menjalcem denarja v templju, on vpije proti izkoriščevalcem — in tako najboljša služ kapitalizmu — prvič, ker je to najbolj učinkovit način za zavajanje neuke mase in drugič, ker s svojimi ognjevitimi "radikalnimi" govori odvrta stotisoče plitkih glav od tistega gibanja, katero je resnično naperejo proti izkoriščevalcem in ima res konstruktiven program za pot v socialno pravičnost.

V Zed. državah je bilo že nič koliko splošno znanih kapitalističnih politikov. Nikoli ni nihče izmed njih izjavil, da je proti ljudstvu, pa če je ljudstvo še tako gullil. Znani katoliški demokratski politik Robert M. Sweitzer v Chicagu je zapravil oziroma je vzel iz ljudske blagajne nad \$700,000. Kljub temu je še danes v tem mestu na tisoče tepcev, ki ga smatrajo za "iskrenega ljudskega prijatelja". Taka je ameriška "politika".

Zaraditega je argument, "nihče ni napadal naših principov" vse kaj drugega kakor na mestu. Če bi kapitalistični politik zapisal: "Ne jaz, ne moji pajdaši ne napadamo 'delavskih principov', in kdor trdi nasprotno, je zloben," kaj bi rekli o njemu? Da demagogira.

Angleški del Proletarca

V prošlih par tednih so se angleški dopisi v Proletarcu zelo pomnožili. To je znamenje, da zanimanje za naš pokret med v Ameriki vzgojenimi Slovenci narašča. Naše delo bo torej kljub vsemu nadaljevano.

"Na politična mesta naše rojake!"

Kalabrezi in Sicilijanci v Chicagu imajo celo krdelo "naših ljudi" v političnih službah. Toliko jih imajo, da se koljejo med seboj. Nemški rojaki imajo med drugimi svojega Sweitzerja, ki je potrošil za "good time" \$700,000 ljudskega denarja. Čehi imajo aldermane, šerifa, upravitelja jetnišnice itd. Irci župana in aldermane. Hrvati par policajev, Poljaki aldermane in sodnike. In tako naprej.

"Kakšna čast za mili naš narod, ako bi dobili v politične službe svoje ljudi!" vzklikajo narodnjaški Slovenci. Pri omenjenih narodnostih so se narodnjaške bolezni otrešili takoj ko so se "naši ljudje" utaborili v službah. Zdjaj so vprašanje le še službe, graft in glasovi za politično mašino. V enako grojnico se kotilijo "naši koncilmani" v Clevelandu. To pogubno lažno narodnjaško politiko kopira zdaj Obzor v Milwaukeeju, četudi ve, da je njegov kandidat v slovenstvu brez zaslug in da mu je edini cilj služba, kakor je bilo pod tem naslovom pojasnjeno že v prejšnji številki.

Slanovec dobil hčerko za novoletno darilo

Maynard, O. — Hvala vsem za božična in novoletna voščila. Naj ob tej priliki omenim, da sva dobila s soprogo za novoletno darilo zdravo, močno hčerko. — John Slanovec.

Dva Thomasova shoda v Illinoisu

Norman Thomas bo govoril v nedeljo 12. januarja popoldne v Eginu in zvečer v Jolietu. Oba shoda sklicuje socialistična stranka.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

Le stežka se je Leitwitz odločil, da zadevo...

Le nezadržana zadošenja se Leitwitz ni...

Ko potem nikakor več ni uspelo, da bi še...

Prva posledica te prikrite grožnje je bila...

"Sklicujem se na vaše lastne besede" — je...

Veseli kakor solarček po srečno opravljeni...

Po večerji so kljub vsem Landauovim...

Cesar doktorju ni izdal, je bil skriven sklep...

Nerodno je bilo le, da je moral doktorju...

izmuzniti nevarnosti. Za pretvezo je služila...

A čeprav si je še tako tajil: na dnu v sebi...

"Ne bi rad kvaril vsega razpoloženja,"...

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji...

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi...

XII. IZKAZ. Anton Jankovich, Cleveland, O. 45

Anton Zornik, Herminie, Pa. 29 1/2

Skupaj v tem izkazu (8 tednov) 282 1/2 pol-

Instaliranje brzozajavnih naprav za sporočila

Etiopija je zelo "necivilizirana". Je brez strupenih plinov, brez vojnih...

Koledar, Slovenci v Kanadi itd.

Calgary, Alberta. — Amer. družinski koledar za l. 1936...

Dasi je sedež Alberte mesto Edmonton, je Calgary trgovsko...

Slovenci v tem kraju so bili pred depresijo uposleni v...

V času depresije, ko so omenjene delavnice skoro popolno...

Društveno življenje je na mrtvi točki. Le tu in tam imamo...

V političnem oziru so naši rojaki tu indiferentni, kot po...

Večina družin je na reliefu. Le 3 ali 4 se vzdržujejo brez...

V prošlih letih sem obšel precejšen del Kanade. V kolikor...

Pri zadnjih županskih volitvah je kandidiral znova za župana...

se je ob tej priliki imenovala Social Credit liga. To gibanje...

Voditelj omenjene kreditne lige je zagotavljal ne samo \$25...

V Drumheller Valley, 75 milj od tu, so premožavniki. V tem...

Ko sem šel minulo leto z vozom Kanade nazaj na zapad, sem...

H koncu tega dopisa želim rojakom v Torontu veliko napredka...

Proletarcu pa želim veliko novih naročnikov v Kanadi in v...

Palisade, Colo. — V tej okoličini živi precejšnje število...

DESPERATNI MORILNI POLETI IL DUCEJEVIH KLAVCEV V ETIOPIJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Švedsko, da naj neha s "tendenciozno propagando proti Italiji."

Drugi način mučenja so plameni, ki jih mečejo na Etiopce...

Haile Selassie prvi v svoji protestni noti, da ako je Italija...

"Civilizacija", ki jo širi Italija pod vodstvom bandita...

Thomasova-Browderjeva debata v Clevelandu

Cleveland, O. — V soboto 11. januarja bo imelo občinstvo...

Debata bo v baptistijski cerkvi na Euclid Ave. in E. 18th St.

Ko sta Thomas in Browder debatirala o sličnem predmetu...

Debata se prične ob 8. Vstopnice za nerezervirane seže v predprodaji...

Priporočamo našemu delavstvu, posebno še tu rojenim fantom...

Dasi je tu več malih slovenskih podpornih društev, se na tem...

Omejevanje požarov V Chicagu so napravili požari lani \$3.250.000 škode...

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravilen upogled, čitajte Proletarca.

CLOTHCRAFT Union Made. OBLEKE SUKNJE POVRŠNIKI. IZ CISTE VOLNE 16.00. Mocnik Clothing, Inc.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA. 2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Tel. Crawford 1384.

NARODNA TISKARNA 2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL. Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem...

Ameriški družinski koledar

Letnik 1936

je po obsegu največji izmed vseh jugoslovanskih koledarjev, ki izhajajo...

Vsebuje 11 povestnih del, šest razprav in člankov, deset političnih...

Naročite si ga, če ga še nimate. Priporočite ga znancem. Tudi vaši sorodniki...

Če ga še nimate. Priporočite ga znancem. Tudi vaši sorodniki...

"NAPREJ" št. 5 SNPJ DRUŽABNI VEČER V SOBOTO 11. JANUARJA

CLEVELAND, priredi

VABIMO ČLANSTVO SNPJ IN DRUGE PRIJATELJE NA OBILNO UDELEŽBO.

Čitajte dopis.

Igral bo orkester "BLED".

"NEHVALEŽNI" PLUTOKRATI RUJEJO PROTI ROOSEVELTU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tika naperjena predvsem proti Japonski in Italiji. Zagotavljal je, da bo njegova administracija nadaljevala s taktiko nevmišavanja v zadeve tujih dežel in politično nevtiralnosti v vojnih konfliktih. Kongresu je priporočil, da naj zakon o nevtiralnosti znova sprejme s spopolnjenimi določbami za reguliranje trgovine med to in v vojno zapletenimi deželami. Sedanjí zakon nevtiralnosti, ki je izjemen, poteče meseca februarja.

Obljube, da bo vlada delovala naprej za splošno blaginjo ljudstva, za socialno zavarovanje, za boljše odnose med delavci in delodajalci, za protekiranje otrok, negovanje javnega zdravstva itd.

Obljube zvane lepo in smo

Italijanski politik v Chicagu, poslanec v zakonodaji, umorjen

Tudi Italijani se lahko bahajo, da imajo "svoje" ljudi v poslanskih zbornicah, v mestnih svetih, na sodiščih itd. V Chicagu jih imajo celo krdelo. Tu in tam koga ubijejo, a politična mašina raketičev poskrbi, da pride tekoč drug "zaslužni" Italijan na njegovo mesto.

ALBERT J. PRIGNANO

Na sliki je Albert J. Prignano, italijanski "naš" človek, ki je bil prvak demokratske politične mašine in eden glavnih zaveznikov sedanje demokratske administracije mesta Chicaga. Okrog božiča so si ga privoščili gangsterji ter mu vzeli življenje, ker ni "ravnil posteno z njimi", kakor so se glasile dnevne vesti. Prignano je bil boss svojega okraja, skrbel je, da so Italijani glasovali za demokratsko stranko, za postransko službo pa je bil poslanec v illinoiski zakonodaji. Živel je razkošno, kakor vsi demokratski in republikanski politiki, katerim studene korupcije donosa neizčrpen denarni vir.

PET NOVIH KNJIG Cankarjeve Družbe

Knjige, ki jih je za leto 1936 izdala Cankarjeva družba, so dospele. V Ameriki jih razpošilja knjigarna Proletarca. Stanejo \$1.40 po pošti in \$1.25, kdor sam pride ponje. Knjige so sledeče:

- 1.) Koledar Cankarjeve družbe 1936.
- 2.) Hiša brez oken. Povest. Spisal Tone Seliškar.
- 3.) Splošna zgodovina socializma in socialističnih bojev. III. zvezek.
- 4.) Nadaljevanje gornje razprave. IV. zvezek.
- 5.) Med potniki in mornarji. Potopis. Spisal Bratko Kreft.

Cankarjeva družba je delavska knjižna ustanova, ki izdaja knjige v korist delavske izobrazbe. Ustanovljena je bila 1. 1930. Pošljite naročilo čimprej!

Ne želje, ne zakrivanja ali potvarjanja, pač pa samo resnica naj šteje!

Starokrajska Delavska Politika je pod naslovom "Predvsem resnica" priobčila sledeče:

Nemški pesnik-emigrant Ernest Toller, ki se je svojčas udeležil tudi kongresa Penklubov v Jugoslaviji ter imel javna predavanja, je izdal knjigo "Briefe aus dem Gefängnis" v Amsterdamu.

Iz te knjige priobčujemo tu eno pismo, ki svari delavsko gibanje pred neresnico in demagogijo.

Ernest Toller je levičarski pisatelj in trezen mislec.

"Vsi nemški socialistični listi brez razlike politične smeri napravljajo napako, da računajo s svetovno revolucijo kot bližnjim dogodkom. Če se govori o stavki v Angliji ali Franciji, tedaj se stavka razlaga kot pobuda k revolucionarnemu uporu. V Nemčiji se podpira nade, ki, ker se ne morejo izpolniti, morajo voditi k razočaranju in utrujenosti. Politik ne sme laškati željam in samoprevari množice. Politik je dolžan povedati resnico in nič kot resnico.

Temeljna napaka nemške vlade med vojno je bila, da je prikrivala ljudstvu resnico.

Razen nekoliko udeležencev ni nihče vedel, da se je vršila bitka ob Marni. Ljudstvo je bilo prepričano, da sledi zmaga zmagi. Ko je končno zvedelo resnico, poloma ni bilo mogoče odvrniti. Učiti bi se morali od Angležev, ki so med vojno sproti obveščali narod o težkočah položaja.

Revolucijski romantiki mi bodo očitali, da ne verujem v svetovno revolucijo, in končno bodo še trdili, da sem za to odgovoren, ker jutri še ne bomo imeli svetovne revolucije.

Zaradi tega sem popolnoma miren. Tak napadi me spominjajo na ravnanje mojega prijatelja iz moje otroške dobe. Prepirla sva se o tem, ali bo šel dež, ali bo sijalo sonce. On je bil uverjen, da bo sijalo sonce, jaz pa, da pojde dež. In ko je končno jelo le deževati, mi je vrgel svoj slammik v glavo ter rekel, da sem jaz kriv, da dežuje."

Značilen je uvodni stavek gornjega pisma: "Vsi nemški socialistični listi brez razlike politične smeri..."

Omenjene knjige nimamo in zato ne vemo, kako se pismo glasi v originalu, a zdi se nam, da je Toller zapisal "vsi komunistični in drugi revolucionarni listi brez razlike političnih smeri napravljajo napako, da računajo s svetovno revolucijo kot bližnjim dogodkom."

Delavska Politika je besedilo očitvidno spremenila, da je spravila vsaj smisel Tollerjevega pisma mimo cenzure.

Pismo je bilo pisano v dobi, ko so komunisti še vedno računali z Zinovjevom in drugimi svojimi prvaki, da je svetovna revolucija na pragu — ovira jo le še socialna demokracija.

Danes so komunisti to teorijo oziroma upanje docela zavrgli in se podajajo v taktiki celo bolj na desničarske plati kot se je kdajkoli katera izmed socialdemokratskih strank. Pro-

pagirajo enotno fronto z vsemi, ki so za demokracijo, dočim so prej demokracijo smišli na vse mogoče načine.

Ernest Toller, ki je bil svoječasno aktiven komunist in bil soudeleženec komunistične revolucije na Bavarskem, se je izkušen veliko naučil. Predvsem resnice, da je taktika, s katero se ljudstvu nekaj zagotavlja, ali da se mu kaj obeta, česar se ne more izvršiti, kvarna. To pomeni, da se naj nikar ne poslužujejo jezuitske taktike, čeprav je Lenin učil, da so tudi delavstvu opravičljiva vsa sredstva, ako služijo namenu delavstva, neglede kako so nagusna in nečastna.

Zavajalne metode, laži in slepomišnje je vedno samo momentalne vrednosti, a resnica ostane. Toller pravi v tem pismu, da jo povejmo ljudem tako kot je, pa bomo koncem konca najboljše izšli.

Seliškarjev "Kamnolom" prirejen v muzikalno dramo

Detriot, Mich. — Ker je slovenska delavska kultura siromašna zlasti na glasbenih delih, je na pobudo kluba št. 115 JSZ komponiral znani naš zborovodja John Berlig Seliškarjevo tragedijo "Kamnolom" (glej Ameriški družinski koledar 1929). V tem velikem dramskem delu nas avtor Seliškar s svojim magičnim peresom seznanja s sodobnimi socialnimi ranami, katerim tvori podlago pohotni brezvestni delodajalec in nezvesta soproga mladega delavskega voditelja. Tragedija, ki se završi v tej drami, je posledica obupnih razmer človeške družbe. Snov je v bistvu precej podobna "Rdečim rožam", le da so v "Kamnolomu" karakterji še bolj izraziti ter izpiljeni. Iz vsebine te igre je s. Berlig črpal inspiracijo za svoje glasbene točke v "Kamnolomu", ki se vlečejo kakor srebrna nit med fantastično napeto prozo. Pevski nastopi so prirejeni za mešan zbor, dvospeve in soliste. Vsi se v krasni harmoniji spajajo z dogodki v drami.

Premijera te operete bo na velikonočno nedeljo 12. aprila v Slovenskem delavskem domu, pod pokroviteljstvom klubov št. 114 in 115.

Vloge in pevске točke so v rokah naših najboljših moči. Predvidevana je tudi nova scenerija za vprizoritev te novosti. Uglasbeni "Kamnolom" bo po tej prirreditvi na razpolago tudi drugim kulturnim društvom, ker se je s. Berlig odločil, da ga po omenjenem datumu pokloni Prosvetni matici.

Ljubiteljem lepega petja in delavske umetnosti v Detroitu in okolici že zdaj priporočamo, da si naj velikonočno nedeljo rezervirajo za poset te naše skupne prireditve, na kateri bo uglasbena drama "Kamnolom" glavna atrakcija.

Frank Česen.

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

Dečnice sta kupila John C. Setecka in Filip Kmetec. Seznan delničarjev bo objavljen v kratkem. Vabilna pisma na občni zbor in poverilnice jim bodo poslani te dni. Občni zbor bo v soboto 18. januarja. Do tedaj bodo vse predelave dogotovljene. Po končanem dnevnem redu bo zabava.

Dne 11. januarja bo v centru zabava Pioneerjevega odbora stoterih. V soboto 25. jan. bo v centru občni zbor Jugoslovan-

skega stavbinskega in posojilnega društva, v petek 31. januarja pa občni zbor JDTD.

Prebitek zabave 14. dec. v našem domu je znašal \$68.82, ki ga je klub prispeval SDC.

V prid centra je namenjen tudi prebitek Silvestrove zabave, ki jo je imel klub dne 31. dec. ob obilni udeležbi.

Finančno poročilo SDC bo razmnoženo in ga dobi vsak član občnega zbora, drugi pa ga bodo lahko čitali v listu.

HREPENENJE PO BOGASTVIH

Hrepnenje po bogastvu je živelo v človeku, odkar je zavlada blagovna produkcija, v kateri se dobi vse za denar. Toda kako? V starih pobožnih bajkah se pripoveduje velikim in malim otrokom, da sta marljivost in varčnost vir bogastva. Priden delavec, ki preprosto živi in neumorno gara, postane bogat mož — Rockefeller, Ford in Morgan so blesteči zgledi — medtem, ko mora bogati dedič prijeti za beraško palico v kazen, ker je zapravil bogato premoženje.

Kot moralni nauk ta bajka ni bila slaba. Kaj naj delavca bolj vzbuja k marljivosti kakor gotovost sijajne bodočnosti. Kaj naj jih bi bolj ščitilo pred zavestjo in nezadovoljnostjo kakor zavest, da bo bogatin, ki se zdaj vozi v avtomobilu in je ostrige in mu ne bo potreba na koncu svojega življenja prijeti za beraško palico?

Rer je škoda, da se lepa podoba tako malo vjema z resničnostjo, ki nam kaže, da ostanejo najmarljivejši delavci revni in da doteka bogatim paraisitom denar v neusahljivih velotokih!

Zatorej proč s starimi pravljicami, katerim verjame danes samo še nekaj starih ženic! Vsakdo ve, da je pod kapitalističnim gospodstvom izkoriščanje edina pot do bogastva. Ne iz lastnega, temveč iz tujega dela tečejo bogatinom bogati dohodki. Delovna moč velike proletarske množice, ki ustvari mnogo več vrednosti, kakor je sama porabi za preživljanje samega sebe, je neusahljivi vir bogastva za kapitaliste. Iz ogromnih množin nadvrednosti, izsiljenih iz delavskega razreda, izvirajo vsa bogastva sveta, ki jih uživajo kapitalisti.

Toda v svetu srečnega izkoriščevalstva zato še ne sije samo sonce. Pustimo na strani milijonarje in multimilijonarje, ki so na čelu velikih podjetij in pred katerimi se denar kar gromadi. Vprašanje za navadne ljudi v meščanski družbi se glasi: katera pot do bogastva je meni odprta? In potem tudi ne zadostuje nekoliko izkoriščanja.

Če se ustanovi z majhnim kapitalom trgovina, vedno preti nevarnost od strani konkurence; brez trgovskega duha in sreče ne gre, v neprestani skrbi in negotovosti si je treba zaslužiti nadvrednost. Seveda se lahko od tega osvobodiš s tem, da spekuliraš z zemljišči ali s kakšno drugo kupčijo. Pri takih poslih sicer živiš brez dela in udobno kadiš svojo pipo, toda bogastvo to ni.

Nadvrednost teče v skromnem potečku in zadostuje ravno za solidno meščansko življenje, kakor ga živi v starem kra-

ju kakšen penzionirani dacar ali učitelj. Naokoli pa vabijo čari bogastva, drugi se zabavajo z razkošnimi pojediniami, imajo krasne avtomobile, potujejo v letovišča in kopališča. Ni čudno, da vedno zopet stopa do ljudi pereče vprašanje: Kako si pridobiti bogastvo?

Prazne sanje iz malokapitalistične dobe so, da se lahko obogati tudi z direktnim izkoriščanjem delavcev. Glavno vprašanje še ni rešeno z izkoriščanjem, glavno vprašanje je, kako si preskrbimo največji del nadvrednosti sveta? Vse mišljenje, vsi trudi in vse skrbi kapitalističnega razreda se sučejo okoli obrambe nadvrednosti. Kar da izkoriščanje lastnih delavcev, je dobra meščanska eksistenca, toda to še ni bogastvo, razen če je delavec na stotine, tisoče in stoisoče. Da obogatiš moraš imeti delavcev na tisoče, ali pa pleniti žepe so-kapitalistov. Ako imaš vplivnih samo par delavcev, seveda ne moreš obogateti. Imeti zaposlenih na stotisoče delavcev, ali pa izkoriščevati izkoriščevalce, je danes pot do bogastva.

tiavnega kapitala, ki se gradi na nadvrednosti kot njega kapitalizirani obliki. Tovarna, ki je veljala pred krizo \$10,000,000 in dajala deset od stotine dividend, je imela \$20,000,000 vrednosti, ker bi ta kapital dajal enak znesek v obrestih. Ta vrednost kapitala je najprej samo izraz za znesek, ki ga donasa. Če posestnik proda akcijsko maso za \$20,000,000 in naloži denar na obresti, se ni na njegovih dohodkih nič spremenilo.

Toda ustanovitelj ali banka, ki je vtaknila v podjetje \$10,000,000 in jih prodala za dvojno svoto, ne računa s tem, da dobi za sedaj tisti znesek kakor prej, če se kapital obrestuje; zakaj ne obrestuje navadno, ampak se porabi za nove operacije.

Ne gre za nadvrednost, ampak za kapital, kapital je denar; in tudi fiktivni kapital se mora plačati in trdem zlatu, kakor hitro postane predmet borznih spekulacij. Banka je pridobila s prodajo \$10,000,000; za toliko je obogatela z eno operacijo.

Odkod prihaja denar? Iz žepov mnogo manjših in večjih kapitalistov, ki kupujejo akcije. V njih posestvih se je nabrala nadvrednost, to je postalo kapital in zdaj se kakor z veliko metlo pomeje v žepe ustanoviteljev — spekulantov.

Ogromno bogastvo današnjih multimilijonarjev in milijardarjev je deloma plod industrijskih monopolov, ki nagrabijo ogromne profite iz plenje-

nja mas. Toda velik del je pluh borznih manipulacij, ki so prinesle kapitale malih bogatinov v roke velikih bogatinov.

To je današnji svet. Spodaj pa mora trpeti ogromna ljudska množica. Vso življensko slo jo ji izpijejo, samo da ustvarijo nadvrednosti in vedno več zlata, da se potem zgoraj na njenem hrbtu pehajo posedujoči za bogastvo, ki ga je ustvarilo milijone pridnih delavskih rok.

Referendum za določitev mesta XI. rednega zbora JSZ

CHICAGO, ILL. Zadnji teden so bile razposlane glasovnice za določitev mesta, v katerem se naj vrši XI. redni zbor JSZ.

X. redni zbor je določil Canonsburg, Pa., Chicago, Ill. in La Salle, Ill., ki gredo v smislu pravih JSZ šest mesecev pred zborom na splošno glasovanje. Tisto izmed teh mest, ki dobi večino glasov, bo sedež bodočega zbora.

Glasovanje se je pričelo 1. januarja in bo končano 16. februarja 1936.

Priporočamo članstvu, da se tega glasovanja udeleži v polnem številu.

Klubom, katerih mesta so na glasovanju, pa priporočamo, da začno z agitacijo v listu za svoja mesta, ako žele, da se bodoči zbor vrši pri njih.

TAJNIŠTVO JSZ.

Nothing was ever made but that some one could not make it worse and sell it for less.

A modernized good housewife and careful mothers will buy from

Wencel's Dairy Products

Producers of Highest Quality

MILK PRODUCTS

Phone Monroe 3673

CHICAGO, ILL.

2380-82 Blue Island Avenue

Who don't make it worse — But make it save

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODOPIRNI JEDNOTI

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS: At 3724 W. 26th Street 1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd. 4:30—6:00 p. m. Daily Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only Residence Tel.: Crawford 8448 If no answer — Call Austin 5700

ZA LICNE TISKOVINE V VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL. Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

RAZPRAVA O BODOČEM ZBORU JSZ OTVORJENA

NAČRT ZA SPORED XI. REDNEGA ZBORA JSZ

Klubi JSZ, društva Prosvetne matice in člani vabljeni v razpravo o vseh naših problemih

Sledeči provizorični spored za naš prihodnji redni zbor, ki se prične 3. julija in konča v nedeljo 5. julija, je bil v tem osnutku sprejet na seji odborov JSZ dne 3. januarja.

Klubi naj na sejah o njemu razpravljajo in izražajo svoja mnenja in nasvete bodisi v listu, ali pa odboru JSZ. Ravno tako priporočamo posameznim članom JSZ in Prosvetne matice, da podajo svoja mnenja in priporočila v Proletarcu.

Spored prošlega zbora je imel 32 točk. Ta osnutek jih ima dve manj. Pri nekaterih se bo porabilo le nekaj minut, pri drugih pa bo treba temeljite razprave. Precej poročil, ki so označena v sporedu, bo kratkih dočim bodo morali poročevalci pri važnih referatih porabiti več časa.

S pomočjo spretnega predsedništva in s sodelovanjem vseh članov zbora bo ta spored, ki ga v sledečem navajamo, čisto lahko rešiti v treh dneh zborovanja.

PROVIZORIČNI SPORED XI. REDNEGA ZBORA JSZ.

I. KONSTITUIRANJE ZBORA

- Zbor otvori gl. tajnik Chas. Pogorelec. Oznani nominiranje kandidatur v verifikacijski odbor. Izvoli se tri.
- Otvoritveni govor. (Govornika se določi na eni bodočih sej eksekutive.)
- Tajnik predloži provizorični poslovnik, dnevni red in spored.
- Poročilo poverilnega odbora o pooblastilih delegatov.
- Volitve zborovega vodstva in odsekov.
 - predsednika in dveh podpredsednikov (te se voli za vsako sejo posebej).
 - volitve tajnika zbora (za vse tri dni skupaj).
 - volitve v odbor za resolucije (pet članov).
- Eksekutiva namesti dva zapisnikarja, ki vodita zapisnik skozi ves čas zborovanja. — Predsednik se imenuje reditelja.

II. JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

- Delo in stanje JSZ od prejšnjega do tega zbora. Poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- Poročilo sekcij:
 - poroča tajnik slovenske sekcije Frank Zaitz.
 - poroča tajnik srbske sekcije George Maslach.

III. SOCIALISTIČNA STRANKA

- Socialistična stranka v povojni dobi. — Frank Zaitz.
- JSZ v socialistični stranki in med našim ljudstvom:
 - Joško Oven, član eksekutive.
 - Clarence Senior, gl. tajnik soc. stranke.
 - Chas. Pogorelec, tajnik JSZ.

IV. BODOČNOST JSZ

- Kakšne so možnosti za bodočnost JSZ?
 - John Terčelj, zapadna Pennsylvania.
 - Joseph Snoy, vzhodni Ohio.
 - Anton Šular, Kansas.
 - Filip Godina, Chicago.
 - Joseph Jauch, Cleveland, O.

V. MLADINSKI ODESKI JSZ

- Udeleževanje mladinskih odsekov v našem gibanju:
 - John Rak, Chicago.
 - Louise Bratanic Jurczyk, Milwaukee.
 - Delegat angleškega odseka JSZ, Detroit.
 - Delegat angleškega odseka JSZ, Cleveland.
- Taktika za pridobitev mladine v naše odseke — Oscar Godina.

VI. PODPORNE ORGANIZACIJE

- Vloga tu rojene generacije v naših podpornih društvih in delavsko gibanje. — Donald J. Lotrich.

VII. NASE PUBLIKACIJE

- Proletarec, Majski Glas in Ameriški družinski koledar.
 - Charles Pogorelec, gospodarsko stanje Jugoslovanske delavske tiskovne družbe.
 - Pomen Proletarca, koledarja in Majskega Glasa za naše delavstvo. — Frank Zaitz.
 - Delo med mladino za naš tisk. — John Rak.
 - Agitacijsko delo po naselbinah.

VIII. SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

- O stanju Slov. del. centra poroča tajnik Frank Zaitz.

IX. PROSVETNA MATICA

- Pregled njenega dela od početka do danes v statistični obliki. Poroča Chas. Pogorelec.
- Druge panoge udeleževanja Prosvetne matice:
 - John Rak, njeno delo med mladino.
 - Ivan Molek, v čem še lahko pospešimo naše prosvetno delo?
 - Frank Česen, problemi naših koncertov in dramskih predstav.

X. UNIJE

- Unijsko gibanje v letih krize in naš pokret. — Anton Garden.
- Socialistična stranka in njen vpliv v unijah. — Peter Kotovich.

XI. DELOVANJE JSZ MED MLADINO (OTROKI)

- Organizacija Rdečih Sokolčev (Red Falcons). — Poroča Mary Jugg.

XII. DELAVSTVO IN BRATSKO PODP. ORGANIZACIJE

- Kakšna naj bo taktika socialistov v podpornih društvih? Govorita a) Fred A. Vider in b) Frank Alesh.

XIII. SPLOŠNI PROBLEMI

- Agitacija med ženstvom.
- Naša agitacija med Hrvati in Srbi.
- Vprašanje enotne akcije delavskih struj.

XIV. RESOLUCIJE IN RAVILA

- Poročilo resolucijskega odbora.
- Poročilo odbora za pravila.

XV. RAZNO

- Nominiranje mest za sedež prihodnjega zbora.
- Raznoterosti.
- Zaključek zbora.

PREGLED POSLEDIC SPOROV V NEWYORŠKI SOC. STRANKI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pretvarja v striktno ameriško organizacijo. Drugi dokazujejo, da je tudi med militanti veliko tujerodcev in da so židje med njimi zastopani skoro toliko kakor v vrstah stare garde.

Eksekutiva soc. stranke se je s tem sporom pečala na izredni seji, ki se je pričela 3. januarja in končala prošle nedelje.

Na nji sta bila zastopana odboja obeh newyorških frakcij in mnogi drugi, ki so ponujali nasvete in pa posredovanje.

Kakor smo mogli dognati predno je šla ta številka v tisk, je Thomas na nji zelo apeliral, da se naj da priznanje njegovji struji. Hoan, Hoopes, Graham in drugi so svarili, da bi to pomenilo splošen razkol. Thomasova večina se je končno udala v kompromisni predlog, da se večinski (starogradni) socialistični stranki v New Yorku vzame čarter, novo organizirani militantni (Thomasovi) stranki pa se priznanje odkloni. Strankine funkcije bo do sklenitve splošnega sporazuma upravljal poseben odbor, ki ga je imenovala eksekutiva. Podrobneje o tem bomo poročali v naslednji številki.

V eksekutivi imajo večino militanti, toda večinoma so to člani, ki so brez znatnega vpliva in organizacijskih sposobnosti, četudi se posebno nekateri izmed njih veliko prizadevajo za stranko in so res aktivni na delavski fronti. Edini "starogradist" v eksekutivi je James Oneal, toda z njim veči ali manj simpatizirajo milwauški župan Hoan, poslanec Hoopes iz Pennsylvania in James Graham, predsednik delavske federacije v Montani. Hoan je opetovano izjavil, da mu je prerokanje med newyorškimi socialisti že od nekdanj zoprn in se ne ogreva ne za eno ne za drugo strujo.

Izmed nečlanov eksekutive

simpatizira s "stara gardo" bridgeportski župan Jasper McLevy, ki med militanti ni bil še nikoli priljubljen, James H. Maurer, bivši preds. pennsylvanske del. federacije in več drugih. Maurer je bil parkrat socialistični kandidat za podpredsednika Zed. držav. On dolži Thomasa skoro največ odgovornim, da je v tem sporu prišlo toliko daleč. Thomas odgovarja, da Maurer ne more pravilno soditi, ker je že par let bolan, a stara garda tega ni hotela upoštevati in je Maurerja izrabila za frakcijski boj navzlic temu, da mu stem ogroža življenje. Maurer v odgovoru pravi, da se naj bi bil Thomas rajše brigal za zdravje Morris Hillquita na milwauški konvenciji l. 1932, namesto da mu ga je s svojim bojem proti njemu izpodkopaval.

Sedanji spor je za stranko zgodovinske važnosti in prejkone za bodočnost politične akcije vsega ameriškega delavskega razreda. Kajti jasno je, da tudi če se soc. stranka, taka kot je, razbije, bo nujni zgodovinski razvoj poskrbel za strnjenje novih skupin, ki bodo nadaljevale s socialističnim delom.

Eksekutiva JSZ se v boj newyorške soc. stranke ni umešala. Toda ker je slednja posledice boja in njegove kvarne vplive razširila na vse kraje, je eksekutiva JSZ izdala po sklepu seje 18. decembra proglas proti razdiraštvu in za enotnost. Priobčen je v tej številki v angleškem delu. Objavilo ga je v celoti tudi glasilo italijanske socialistične federacije La Parola Del Popolo in razni drugi listi, (glej posebno noto na prvi strani), odgovorili pa so nanj razni člani eksekutive, tajniki državnih organizacij in uredniki socialističnih listov iz vseh krajev dežele.

Sweitzer spet tožen Anthony Eden, novi angleški ministr za vnanje zadeve

Demokratski politik Robert M. Sweitzer v Chicagu je spet tirjan za vsoto \$733,000, ki si jo je prilastil v času svojega uradovanja v okrajnem uradu. Zadnjič ga je porota oprostil, češ, da ni imel zlobnih ali tatiških namenov. Denar, ki ni bil njegov, je zaspekuliral in mnogo pa ga je razdal drugim politikom, ki so v protiuslugi poskrbeli, da so ga potniki oprostil.

Okrajni pravnik je vložil novo tožbo, da bo za odvetnike na obeh straneh še več zaslužka, kakor so npr. počeli v Insullovem slučaju.

Nedavno je bil v Chicagu obsojen neki delavec za mesec dni v prišljno delavnico, ker je kradel premog. Če bi ukradel stotisočake, bi ga oprostili in vsi na sodišču bi se mu laskali.

Senator, ki se je zameril plutokratom

Novi zvezni senator iz Minnesote, Elmer A. Benson, ki ga je governor Olson imenoval v senat namesto pokojnega senatorja T. D. Shall-a, je poročevalcem časopisov dejal, da je kapitalizem obsojen pogin in da ga ničesar ne more rešiti. Namesto kapitalizma pa pride uredba, v kateri se bo produciralo za potrebo ljudstva, namesto za profit. Vse glavne industrije bodo socializirane.

Uredniki kapitalističnih listov so z izjavo senatorja Bensa zelo "nezadovoljni".

Angleška revija v Jugoslaviji

Iz newyorškega urada Carnegiejeve ustanove za mednarodni mir poročajo, da prične izhajati v Beogradu The Anglo-Yugoslav Review. Izdajala jo bo družba za negovanje angleške kulture v Jugoslaviji. Njen predsednik je profesor Jelenko Mihajlović.

Anthony Eden, ki si ga je Baldwin izbral za ministra vnanjih zadev na mesto odstoplega Samuel Hoorea, je smatran za iskrenega pristaša lige narodov in za odločnega nasprotnika

ANTHONY EDEN

Mussolinijeve vojne v Afriki. Star je že 38 let.

V Italiji njegovega imenovanja ni bilo vesel, nadejajo pa se, da bo Eden na tem odgovornem mestu manj ognjevit in bolj popustljiv kakor doslej, ko je bil samo zastopnik svoje vlade v društvu narodov.

Naročite si Proletarca, ki je res pravi delavski list.

COMMUNICATIONS FROM OUR READERS

SOME MEANINGS OF SOCIALISM

Milwaukee, Wis. Socialism is a sort of religion by itself, because it is devoted to a principle that is based on truth and enlightenment.

If you analyze Socialism carefully, you can produce only the purest elements of the ingredients it is composed of. Socialism stands for a society of true brotherhood. It is constructive, and not destructive, and stands for everlasting world's peace. It brings enlightenment and knowledge to its fellow members. It is a teacher of love, and love is simply another definition of Truth, and it endeavours to better the working conditions and the lives of the workers. It stands for the right to live. This means, the right of earning a livelihood so that man can exist in proper manner. It puts egoism entirely out of its mind, for egoism means self-centered or the selfish gains of oneself, or greed, which the capitalist system is based on.

A Socialist strives to better the conditions for all mankind. Is that not a pure ideal compared with Capitalism which is based on egoism and greed? This ideal that Socialism has is pure and indeed worthy of consideration.

A Socialist does not try to visualize things before his mind's eye. He sees things as they really are, and as they should and ought to be. True he might be called a dreamer or an idealist, but the dreams he possesses are not dreams in vain, but a reality.

Med rudarji v canyonu

Bingham, Utah. — Ameriški družinski koledar je letos resnet izborna knjiga. Posebno se nam dopade opis naselbin v tej državi.

V obratu tukajšnjih rudnikov ni posebnih sprememb. Naši rojaki so zaposleni večinoma samo po par dni v tednu. Frank Kašček, ki je znan mnogim Slovincem tudi drugod, je bil v bolnišnici v Salt Lake Cityju operiran na golši. Ko se je vrnil domov, se ga je lotila "flu". Tudi njegova žena Jennie je zbolela. — Poročevalec.

Komunisti so tudi za Townsendov pokret

Komunistična stranka v Chicagu je poslala dr. Townsendarji organizaciji zagotovilo, da ji je pripravljena nuditi vse mogoče sodelovanje v boju za penzije po \$200 na mesec za vse nad 60 let stare. Pismo komunistične stranke predlaga Townsendovcem skupno sklicevanje shodov in kolikor največ mogoče publicitete v komunističnem tisku za Townsendov penzijski plan. Dalje komunisti predlagajo, da se naj povabi na sodelovanje tudi druge organizacije, ki so za starostne pokojnine.

Pismo nato izvaja, da je "napad reakcije na Townsendov načrt dovolj jasen deka", da je treba v njegov prid velike skupne akcije, ki se bi najbolje skristalizirala v zedinjenju vseh teh sil v farmerski-delavski stranki. Komunisti delujejo, da se jo ustanovi za vse Zed. države.

Socialisti na komunističnem kongresu proti fašizmu in vojni

Na tretjem ameriškem kongresu proti fašizmu in vojni, ki se je vršil 3. 4. in 5. januarja v Clevelandu, so zastopali socialistično stranko Andrew J. Bjemiller, Paul Porter in Arthur McDowell. Vsi trije so iz študentskih krogov in v stranki člani iz novejših dobe. Komunisti v svojih cirkularjih zatrjujejo, da so oni (komunisti) ne samo organizatorji tega kongresa, nego da ga od početka vodijo "dokaj odprto", to je, da ne skrivajo svoje komunistične znamke do kraja, kakor v nekaterih svojih drugih organizacijah.

Brezposelnost v Evropi

V Evropi je 8.340.000 brezposelnih delavcev, ali nekaj nad milijon manj kot pred enim letom. Od tega je število brezposelnih zmanjšano v Italiji in Nemčiji 916.000, toda ne z zaposlitvijo, ampak z mobiliziranjem v armado.

THIS AND THAT FROM CLEVELAND

(Continued from page 6.)

very attractive. Each leaf boasts a picture of a well known Socialist and a quotation of the same. They may be obtained from the scribe.

A debate, under the auspices of the Socialist Party, will be held here, in Cleveland, January 11, at the Euclid Avenue Baptist Church.

Narman Thomas, national leader of the Socialist Party and Earl Browder, national secretary of the Communist Party, will debate on "How Shall We Fight Fascism." The subject is timely and merits the active interest of everyone. Tickets can be obtained from any of our comrades.

The Socialist Party is planning to sponsor an International Choral Concert. Fifteen groups have already been invited. Each choral group will be required to render a classical selection, a folk song and a worker's song. The society giving the best rendition will receive a trophy. More information concerning this affair, which will be held March 8, will be submitted later.

A Domača zabava will be held sometime in February, under the auspices of Zarja, branch 27 and its English Section, in the Socialist clubroom. There will be a floor show composed of talent from Zarja and the English Section. Of course, there will be plenty of dancing and refreshments.

Zarja will hold its annual spring concert April 5; and will soon begin work on a comic operetta "Cevljarski baron" ("Baron Shoemaker") to be presented that day.

We hope many out-of-towners will surprise us with their presence at this gala affair.

Reminder:—The next meeting of our English Section will be held Wednesday, January 22.

Betty Bogalay.

When Socialism Comes

When Socialism comes, as come it will, there will be neither overproduction nor lack of employment. Then every able-bodied man willing to work will receive the full value of his toil; the profit monger—the vulture of the working class—will be known only in history; and the cry of overproduction, based on underconsumption, will be heard no more in the land.—Eugene V. Debs.

SOME SOVEREIGN

The sovereign voter is a king who sneaks in a booth, pulls the curtain behind him, writes a command to his servant on a piece of paper, folds it, and sticks it in a box, praying his servant won't find out who did it.

NIKAR BITI SUZJNI NEPREBAVNOSTI Trinerjevo Grenko Vino vas reši tega

"Zahvaliti se Vam moram za Trinerjevo grenko vino. Skozi leto dni sem trpel radi neprebavnosti — kar koli sem povžil je ustvarilo plin v mojem želodcu. Pred tremi tedni sem opazil vaš oglas, kupil steklenico in od prve čajne žličke, ki sem ga povžil je moja želodčna sitnost prešla. Bilo je kot oprostite, kamjencu. Moja čreva sedaj delujejo redno kot ura in sedaj jem s slastjo. Vaš zvesti, Wallace A. Combs."

Ako trpite vsled neprebavnosti, slabega apetita, zaprtice, plinov, glavobola, nervoznosti, nemirnega spanja, prevelike utrujenosti, kupite si Trinerjevo grenko vino; jemljite ga redno po eno čajno žličko pred obedvanjem. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Joseph Triner Company, Chicago

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

A J. S. F. STATEMENT ON THE S. P. INTERNAL STRIFE

The following statement by the executive committee of JSF was sent on December 23, 1935 to all members of the National Committee S. P., to the State Secretaries of our Party, to the Language Federations and to the Socialist press:

The Executive Committee of the Yugoslav Socialist Federation is painfully following the tragic trends of factionalism now prevailing in the Socialist Party.

In the most critical time, the Party finds itself disrupted in the state of New York and more or less nationally. It is demoralized and incapable of leading the masses and functioning in its real historical mission. Wherever the attention of the membership has been drawn into factional disputes, the Party in that particular locality degenerated itself into a "debating society." In New York a group of Socialists are fighting an opposing group of Socialists. Only in isolated places such as in Reading, Bridgeport, and Milwaukee, is the Party able to show progress. In these localities the Party was able under matured leadership to concentrate its forces for practical Socialist work. These locals of the Party are forceful enough to keep hair-splitting, self-appointed "architects" who could solve anything anywhere on the globe (on paper), talkative theorists, dreamers and pests far away in the background.

But wherever such types are dominating the branches, locals or state organizations, the Party is impotent and useless for real Socialist work among the masses.

The members in such groups consume a lot of time arguing mostly among themselves and looking for the enemies within. Others, under this pressure are disgusted and stay away disappointed. They came into a movement in which they expected sincerity and comradeship—not secret caucuses, plotting, slat-making and sneering at the meeting against each other.

The differences in our movement should be for clarifying purposes. But not differences as those between the two diametrically opposed forces.

The present state of Party affairs and its leadership—in our opinion is a disappointment in spite of the best intentions the responsible functionaries may have.

We witness in this time of great discontent among the masses, demagogues and quacks getting followers in hundreds of thousands, while the Party is losing members!

We are not trying to be judges in this declaration. We are stating only facts as we see them. We are not involved in this strife on either side, but it may be stated that our sympathies are only with those locals and individual comrades who are capable of showing results in achievements, not only talk!

We would like a Party which would be an encouragement to the Language Federations, such as ours. As it is we are sorry to state that the opposite is true.

In the state of Illinois there are approximately 920 members in the Party. Of these, 187 belong to our Federation. Proportionately there should be thousands of members to our 187, because we are one of the

smallest language groups in this state and also in the country as a whole.

In Ohio—another great industrial state—the total membership is 710, among these 147 belong to our Federation! In Michigan, the National Secretary's report shows that the Party has 658 members—65 of these are members of our Federation.

Our Federation is receiving numerous communications from our comrades everywhere which say in essence: "What is the matter with the American comrades and the American workers in general? The American locals are constantly bombarding our branches for money to help cover the expenses of their meetings and campaigns, while besides these we must entirely finance all campaign expenses among our workers, finance tours of our speakers and support our publications and that is the main purpose of the Federation. Why don't they organize and build strong American branches so we would have a little inspiration in their work instead of discouragement?"

In this year's issue of The May Herald, published by our organization there was, among others, the following sentence:

"...Let it be stated that we always worked for Unity of the Labor Movement. Our task is to build a Socialist Party, not quarreling factions. This is the purpose Proletarec (our official organ) and the Federation are serving."

That and nothing else is still our aim and purpose. But the question of unity does not depend on us. There

are many in the Party with no experience or sense of responsibilities. They refuse to understand that it is much easier "work" to disrupt and talk about "expelling" than it is to get new members and make them fit to function as a political party. No phrases of any kind can erase this fact.

If the quarreling groups in the Party continue with maneuvers of "holier-than-thou" attitude, carry on their hair-splitting tactics and strife and divide the Party into ineffective groups for its battles against capitalism, it will hamper our work as an educational and political force among the Yugoslavs. Under the conditions that now prevail in the Party, many of our comrades are of the opinion that our Federation could do much more for Socialist education and political propaganda by cooperating with a general American labor movement, instead of being attached to any faction in the present strife now going on in the American Socialist Party.

We are convinced that a powerful Socialist alignment is bound to appear in this country—in much more impressive proportions than the reversed movement, headed in the past by Eugene V. Debs, Victor L. Berger, Morris Hillquit, James H. Maurer and others.

To this endeavor we will give all possible support. To adventurists who are playing with the fortunes of the Socialist Party, none.

EXECUTIVE COMMITTEE J. S. F.
FILIP GODINA, Chairman.
CHAS. POGORELEC, Secretary.

Youth Group Organized in West Allis

West Allis, Wis. The English Section of branch No. 180 JSF was organized with the help of the senior branch comrades. Temporary officers were elected and plans made for our next meeting which will be held Thursday, January 9. The attendance wasn't what we expected but that only shows that there is much work ahead for us to help educate the youth along working class lines.

Twelve million dollars has been allotted by the government to study what the American people want and for what and how the rich as well as the poor spend their money. It won't take very long to find out how the people, employed on the government projects and in most of the factories, spend their money unless they want to know just how little a family can exist on. But if they travel to our exclusive districts they can carry on their studying indefinitely.

Don't forget our next meeting which will be held Thursday, January 9, at 7:30 p. m., at Kraly's Hall. A speaker will be with us from the County Central office so let's have a large attendance.—B. Y.

Laws are like cobwebs, which may catch small flies, but let wasps and hornets break through.—Jonathan Swift.

ANSWER IN BRIEF

In last week's column of "Searchlight", mention was made of the fact that Charles Solomon and Joseph Schlossberg had received appointments in the city of New York. This was taken as an excuse by the militant group to bring up grievances against the "old guard."

First of all, everyone who knows anything at all about these appointments and is willing to admit it will not deny that the jobs are non-political. This has been sufficiently explained by the executive to which these comrades belong. Secondly, how do the militants explain the fact that their own leader, Norman Thomas, to my knowledge, sent at least one of the appointees a congratulatory letter when the appointment was accepted? Third, it was generally well understood that we would not introduce controversial matters into our own organ, as one statement leads to another and one answer justifies another. Fourth, the JSF has taken the stand of neutrality in these inter-party affairs which can do naught

but disrupt what organization may exist.

Can we continue in building a strong party organization in this critical time without inviting disruptive influences? — Mary Jugg.

This And That From Cleveland

Capable officers have been elected for singing society Zarja, branch 27 and its English Section. They are: Zarja: Josephine Turk, president; Leonard Polak, vice-president; August Komar, secretary; John Krebel, recording secretary, and Sophie Turkman, custodian.

Branch 27: Ivan Bahnik, secretary; L. Zorko, organizer, and Edward Branisel, who is still recuperating from a severe illness, has resumed his old office as librarian.

English Section: Betty Bogatay, secretary and Polly Selan, recording secretary. An executive board which has been elected, will outline a program of activity for the sub-branch for each month. On this committee are the newly appointed recording secretary, our three organizers (Josephine Turk, Rose Sumrada and John Vehar), Frank Elersich and Ira Hebbard, with Betty Bogatay acting as chairman. Christine and Frank Elersich, will alternate as delegates to the County Central Committee meetings. On the auditing committee are Comrades Albina Vehar, Frank Kerzinski and Frank Elersich. Comrades Rose Sumrada, Josephine Turk and Betty Bogatay will continue their work on the publicity committee. Betty Bogatay remains as delegate to the Yugoslav Section for Unemployment Insurance. Comrades Vehar and Kerzinski made a bulletin board. A committee has been elected consisting of Rose Sumrada and Betty Bogatay to keep us posted by way of this bulletin board on important dates; and to post any items of interest, that some may have missed. On the Good and Welfare Committee are Josephine Turk and John Vehar. The purpose of this committee is to keep peace between the seniors and juniors of our club. That is, all misunderstandings are brought before this committee, which is then to act arbitrarily. I am happy to say that this committee has had very little work in the past, and I hope it has even less in the future. Refreshments will be served after the first meeting of each month, and on this committee are Josephine Sliber and Albina Vehar.

We feel that each member elected in office is capable and will not only do his or her work well, but will do it with a will. Now, no matter how willing or how capable the officers are, they can accomplish very little if the membership is lax and indifferent. Therefore, it behooves each individual member to take an active interest in the club, and to cooperate wholeheartedly with the officers. Come to the meeting—be wide awake—take active interest—show your interest in all that goes on, and act as an advisory committee.

Can we continue in building a strong party organization in this critical time without inviting disruptive influences? — Mary Jugg.

I spent an evening with some of our senior comrades, who spun elegant yarns of things they had done. —And, I felt that I had been born a little too late. The battles they had, however, are the battles that we face; and the difficulties of the day will be the adventures of the next generation of youth. So, let us take a firmer stand in this class war.

The following was taken from the by-laws for the benefit of all members behind in dues.

Article VIII.—Dues
3. "Members on strike, unemployed, students, or in cases of prolonged illness, are entitled to be free of dues payment. Members unable to pay dues must notify the secretary, but must pay all regular back dues. Any member unable to pay dues, because of above reasons, shall receive exempt stamps, providing they adhere to by-laws.

"Members shall be considered in good standing who have not fallen in arrears with their dues over three months."

Get caught up on your dues and be careful not to fall in arrears at any time. It would be advisable to make this a new year's resolution. At the last membership meeting of the County Central Committee, Comrade Thurber, executive secretary of the Socialist Party of Cuyahoga County reported the treasury has almost reached its rock bottom. He himself is not being paid, and must draw on his diminutive reserves. We can't let this go on. After all, Comrade Thurber devotes all his time to the cause of Socialism. And is he not entitled to the just compensation in the form of a wage? Also, how can the secretary give a complete report when dues are not paid. There is no excuse for such delinquency. Comrades, the least you can do is to have your dues books up-to-date and to keep them that way!

The English Section has on hand some Socialist calendars. They are (Continued on page 5.)

THOMAS-BROWDER DEBATE

Chicago, Ill. Under the auspices of the Cook County Socialist Party a debate between Norman Thomas, national leader of the Socialist Party and Earl Browder, national secretary of the Communist Party will be held Monday, January 13, at the Ashland Auditorium. The subject is "Which Road For American Workers—Socialism or Communism." Arthur McDowell, Cook County secretary reports that nearly 2000 of the 4000 available seats have already been taken. Admission tickets are 40c, 75c and \$1. The meeting starts at 7:30 p. m. Tickets are on sale at the office of Proletarec and also available from comrade Garden and other members of branch No. 1 JSF.

For Women Only

Conducted By Mary Jugg

We must keep pace with the times. And, of course the thing that occupies most space in our big dailies at present is January sales. I saw an ad for perfectly good mink coats as low as \$1495. If you've been a thrifty housewife all year and knew how to economize (!), you can afford to stretch your purchase a little and get your fur coat up to \$2000 and over. If there are women who still insist that America is a classless country, they are too stubborn to admit it or (must we say it?) just plain dumb.

If you were a young girl between 17 and 20 years in Germany now, you'd be included under the compulsory labor service law that is being set up there. 400,000 girls will serve at one time for a period of 6 months. Listen to the sound reason for this given by the Nazi government: "To keep tens of thousands of young women off the labor market, to provide peasants and poor city house-holds with free labor, and (listen to this) to bring all of the nation's womanhood into a single nation susceptible to easier instruction and direct them into channels CONSIDERED PROPER BY THE NAZIS, to teach girls how they can be useful in times of peace and war."

While we're on the topic of what the Fascisti are doing to woman's position, we can't go so easy on Mussolini, either. Here's what he says: "The place occupied by woman under the Fascist regime is really that of mistress of the house, but she reaches the phase of an almost religious and divine function when she — becomes a mother" — and, the Nation comments, "especially if she raises her boy to be a soldier."

Those of you who still think woman's only place is in the home, pay attention to this recent news item. Two women scientists have made one

of the greatest scientific discoveries of the past year. They have solved the mystery of how plants make their cellulose. This is used to make silks, paper, and thousands of household articles. These two women are Mrs. Wanda Farr and Dr. Sophie Eckerson, both working at Boyce Thompson Institute for plant research at Yonkers, N. Y. This means that this cellulose might in time be manufactured by machine instead of having to depend upon plants for it. This means, further, that there would be no limit to how much clothing, paper supplies and such products could be produced.

Well, well. If there are any of you women who get tired of being just a woman, perhaps there will be a way out for you soon. We read of a 21-year old girl athlete in Prague, Czechoslovakia, who, through a medical operation just before Christmas turned herself into a man. Her name was Zdenka Koubkova. After she, medically speaking, became a man, she changed her name to Zdenek Koubek and appeared at work in men's clothing.

Is there anything quite as much openly making fun in your face as these Sunday feature sections with photo upon photo of "Society Women giving balls for Charity" or "Balls for the Orphan's Home."

Hulda Flood, secretary of the socialist Women's organization in Stockholm, Sweden, was a guest at the Cook County Women's meeting, Saturday, Jan. 4. She told us that there were 20,000 women who were members of the women's association, and that 49,000 women in Sweden are members of the Socialist Party. They publish a monthly magazine, "Morning Breeze." Some of the accomplishments she told about would make most of us catch our breath. More about her next week!

THIS COCK-EYED WORLD

BY FILIPIC

Hear ye—all poor people, you've lost your resort. The rich and the cultured have taken God away from you. You don't believe it? If I should give you proof by some one as high as a Supreme Court judge, will you believe me then? Well, they have a Supreme Court judge, by the name of George W. Maxey, in Pennsylvania, who says that "feeding the hungry and succoring the needy offends God." Now, do you believe it? You might hem and haw about something else you've read in the Scriptures; but then, that is of no account, because the highest authority on our lives is the Supreme Court. You should, by now, know, that when the Supreme Court interprets a thing, all the representatives that are supported to work for you can't do a thing about it, but abide by their almighty will.

The American Liberty League is a big institution, consisting of our best intelligent and religious people, who hold the constitution, of our land, as sacred and inviolable. When any legislation is introduced to subvert the broad liberties of our people, this group immediately pounces upon the miscreants.

Some time ago, I heard a great democratic chieftain and member, tell the radio audience the purpose of the American Liberty League, and he concluded his speech by saying that this group will preserve the Constitutional rights of the people.

It seems that a few Socialist and labor organizers, in Florida, were un-

fortunate enough to be beaten by a mob. One of the flogged, brazen case of constitutional rights being violated. A request was made to the Liberty League, for intervention. The Liberty League answered through its chairman, of its lawyers committee, Raol E. Desvernier, that "no outside intervention is necessary, or indeed, even advisable."

An archbishop lately has told his congregation to halt the immoral practice of birth-control. This counsel has spread itself across the pages of our daily press.

Of course, these pronouncements don't mean anything to his flock, or to the public in general. There are wedded who think on this matter thus: If we should become parents, can we give the child a decent chance? Can we, with our meager income, save it from the many illnesses to which children are susceptible; even the offsprings of the more fortunate are not immune, and what chance has the child of a pauper? Can we afford to give it a fitting education? — Or, if they don't think of these matters, bitter reality proclaims that there is no suffering compared to that of a hungry child; and that they are hungry enough, without an added mouth to feed. However, suppose they had the sumptuous surroundings of an archbishop—Well then, O. K.—that's what the young wedded aspire to. Regardless, what philosophy, or religious moral the archbishops inveigh—the poor are living in reality.

Oh, Yeah?

Socialists know the road for the American workers. At least, we believe we have the right road. Numerous other groups and sects have similar ideas and theories of their own with which they try to gain power for the workers. To Socialists, there never was a doubt, in the light of the way we know and understand Communism, that Communism is not the proper road for the American workers. There has always been severe tension between Socialists and Communists, due, no doubt, to insincere actions of our friends to the left and partly, thru our own laxness, errors and ineffectiveness. In all these past years I have always considered discussions with Communists a waste of time because we could never convince them of their errors and because they were always so unreasonable and illogical. Still, thru all the years, we heard discussions and debates between these two forces, even in our own branch.

We are about to hear another debate on this subject Monday, Jan. 13 at Ashland Auditorium, Van Buren St. and Ashland Blvd. and we urge our comrades and friends to attend in full numbers. Norman Thomas, the leader of American Socialists and Earl Browder, leader of the Communist Party will be the principals. Both of these men are well-qualified and equipped to define their respective creeds. The debate is scheduled for 7:30 P. M.

Chicago's only Labor College has just begun its winter term which will last for ten weeks. Classes are held every evening of the week. Seventeen instructors are listed on various subjects. The Minneapolis Symphony Orchestra is giving a benefit performance on Wed., Jan. 22 at 8 P. M. at the Civic Opera House, to help the College financially. Tickets must be secured from the College at 123 W. Madison St., phone Dearborn 2831 in order to give the College benefit for the sales.

President Roosevelt's address to Congress and the nation gave the old guard republicans an opportunity to cry "unfair" and to have the pluts insist on as much radio time. So far as the workers are concerned they are no better off, generally speaking, than before Roosevelt took office. We had some minor improvements which in the course of three years, we could expect from any President. A greater number of people are working due to the government agencies but the wages are pitifully insufficient. What is more, the manhood of America on public works jobs is practically wasting its energy and

becoming loafers and getting paid for doing little or nothing. The President's program of scarcity has further moved commodities and food-stuffs out of reach of the average man while it brought increased profits to the plutocrats. We said before, that his NRA wouldn't work because big business would not permit it to work. The Supreme Court saved the administration a heartache and headache on that. As for banking, we'll never forgive the President for not nationalizing them. When he took office they were flat on their backs, the bankers were, and couldn't move a stitch. The golden opportunity to take them over had come. Instead, he resuscitated them and now they are lashing the whip all over him.

We mustn't shut our eyes and ears altogether when we speak of the New Deal, however. It has prolonged the lessened agony with its numerous departments and I dare say that it has given many an alert Socialist food for thought and new ideas. We have a kind hearted liberal president and with him, naturally, a kind hearted liberal administration. He, and they, try to please both sides, the workers and exploiters, and that's an impossibility. For, when you try to please the big bosses it must be at the expense of the workers. And, when he tries to help the workers it must be at the expense of the bosses. And that's where his greatest failure was recorded because, trying to serve two opposing interests at the same time is an impossibility.

Nevertheless, the President's address is a good address for the President. We particularly like his spanking of fascism and imperialism and those remarks which speak of new ideas, ideals, etc. and his lashing of the plutocrats of reaction and only hope that his deeds were as beautifully illustrated. He is for peace. But so was Wilson. The address has won many sympathetic souls to him and his chances for re-election have gone up several points because of his speech. Yet, we Socialists cannot and must not trust any capitalist politician because he is controlled by capitalist economics and capitalist power. We must yet develop our own standards among the workers.

NOTE
More English reports and Articles on page 5